

Secretaria d'Universitats i Recerca

POSICIONAMENT DEL PSC DAVANT L'APLICACIÓ DELS PRINCIPIS DE BOLONYA I LA CONSTRUCCIÓ DE L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR (EEES)

El que es coneix com els "**Principis de Bolonya**" és una Declaració signada per 29 països l'any 1999 a la universitat d'aquesta ciutat italiana. Actualment ja l'han subscripta un total de 47 països. L'objectiu bàsic d'aquesta declaració era posar les bases del anomenat **Espai Europeu d'Educació Superior** (EEES), element cabdal per a la construcció europea.

La **Declaració de Bolonya**, de només dues pàgines, es pot resumir en tres punts concrets:

- 1) Proposa estructurar els estudis universitaris en dos cicles: el grau (equivalent a les nostres diplomatures i llicenciatures actuals) i **el màster** (que fins ara no havia estat un ensenyament oficial a Espanya i que precisament gràcies a l'EEES passa a ser oficial a tot Europa). El màster també passa a ser la via d'accés al doctorat.
- 2) Estableix un instrument, el *European Credit Transfer System* (ECTS), que permet determinar la "càrrega" de docència rebuda i d'esforç d'aprenentatge realitzat pels alumnes. Un ECTS correspon a unes 25-30 hores de dedicació al procés ensenyament/aprenentatge per part de l'alumne, de les quals unes 10 han de ser de docència presencial. La "càrrega" de docència/aprenentatge d'un curs acadèmic es fixa en 60 ECTS.
- 3) Gràcies als dos punts anteriors, l'aplicació dels principis de Bolonya permet que el reconeixement de títols entre els països de l'EEES sigui més fàcil, ja que el sistema dels ECTS permet establir una "equivalència d'esforç" en l'obtenció de les titulacions en els diferents estats, amb independència del seu contingut específic. Aquest sistema facilita la mobilitat de l'estudiant entre titulacions, permetent modificar la seva opció inicial d'acord amb la seva vocació o l'experiència que vagi

adquirint; i afavoreix la mobilitat geogràfica d'estudiants, titulats i professors, contribuint així a la construcció de l'espai comú europeu.

A més d'aquests tres punts, la Declaració de Bolonya recull dues consideracions importants:

- a) La primera està relacionada amb la focalització del procés en l'aprenentatge per part de l'alumne, contraposada a l'enfocament tradicional que posa l'èmfasi en la tasca docent del professorat. Això implica una disminució del pes de les anomenades "classes magistrals" i un augment de la diversitat d'activitats (pràctiques, treballs, presentacions a l'aula,...) que, segons els estudis de què es tracti, haurà de portar a terme l'alumne com a part del seu procés personal d'aprenentatge.

Per tant, en el procés d'implantació de l'EEES es dóna més importància que en l'actualitat a les metodologies pedagògiques, incloent-hi tot allò que comporta l'avaluació continuada, sense, però, que aquest fet hagi d'anar en detriment dels coneixements que han d'adquirir els i les estudiants, sinó el contrari. És a dir, Bolonya no canvia allò que l'alumne ha d'aprendre sinó, en tot cas, el com.

A més, i paral·lelament, es busca que l'alumne desenvolupi un conjunt de competències que es considera li poden ser d'utilitat per a una millor incorporació al mercat de treball i per al seu desenvolupament professional futur, sigui en l'àmbit públic o en el privat. De nou, però, aquest aspecte no ha d'implicar una limitació en la transmissió del coneixement que l'alumne ha d'adquirir.

- b) La segona consideració fa referència al fet que la Declaració de Bolonya esmenta que el grau ha de capacitar l'alumne per a la seva inserció al món laboral. És a dir, es considera que el Grau ha de tenir una dimensió "professionalitzadora", però aquest aspecte no ha d'implicar un menysteniment d'altres dimensions de

l'ensenyament universitari que poden estar en la base de les motivacions dels i les alumnes per seguir estudis superiors, igual o més que el fet d'adquirir els coneixements necessaris per exercir una professió.

Sembla clar que una de les funcions de la universitat és la formació de persones preparades per desenvolupar les professions que envolten la nostra vida quotidiana i que la societat requereix. Però Bolonya no implica cap limitació a les múltiples, diverses i, possiblement, canviants raons que poden portar a una persona a seguir estudis universitaris. Ni tampoc condiciona en quin àmbit, públic o privat, desenvoluparà o aplicarà en el futur els coneixements adquirits a la universitat.

Per altra banda, entenem que un dels aspectes especialment positius de Bolonya és haver comportat l'existència de postgraus oficials, els Màsters, que precisament pel seu caràcter oficial compten amb preus públics, molt més baixos -en general- que els postgraus no oficials o els oferts (siguin o no oficials) per les universitats privades. D'aquesta forma, aquests estudis de postgrau, orientats a adquirir un major coneixement en una determinada disciplina, es posen a l'abast d'un major nombre de persones. Siguin recent graduats o persones que ja s'han incorporat al món del treball i que, arribat el moment, volen ampliar la seva formació.

La modificació dels plans d'estudis que en aquests moments s'està duent a terme es fa per donar resposta a les mancances de la reforma de principis dels noranta, aprofitant la necessària adaptació de l'estructura de les titulacions a l'EEES: l'establiment de dos cicles oficials i l'adopció de l'ECTS com a "moneda comuna" de l'educació superior europea.

Precisament, potser part de la confusió existent respecte d'allò que impliquen realment Bolonya i l'EEES ve donada pel fet que a Espanya l'adaptació a l'EEES s'ha fet coincidir amb la posada en marxa de reformes que portaven anys pendents. Però hi ha pocs dubtes de què era necessari ordenar i racionalitzar les titulacions.

Entenem doncs que la via a seguir és precisament la de clarificar la confusió actual i apostar decididament per tirar endavant la reforma que la universitat catalana necessita, com a factor clau per seguir avançant en la millora de la seva qualitat.

Cal buscar les vies que donin una resposta satisfactòria als dubtes i a les lògiques inquietuds dels diferents col·lectius implicats en aquest procés. Les problemàtiques associades a la implantació dels nous plans d'estudi adaptats als principis de Bolonya, no han de representar un fre a la oportunitat de millora de la universitat pública catalana que implica la incorporació a l'EEES.

Cal continuar explicant el que realment és Bolonya i en la oportunitat que representa, buscant mecanismes flexibles que facilitin el procés d'adaptació a l'EEES tant dels professors com, en particular, dels alumnes. És imprescindible mantenir un diàleg permanent amb els representants dels i les estudiants que garanteixi una bona aplicació de l'EEES.

Els i les socialistes estem treballant i continuarem treballant perquè les universitats comptin amb els recursos necessaris per poder desenvolupar les seves activitats de docència/aprenentatge. Arribar a un nivell de finançament de les universitats en línia amb els països europeus més avançats, és una de les nostres prioritats.

En aquest sentit, l'equitat d'accés als estudis superiors és un element a preservar i potenciar, i això passa per un reforçament de la política de beques que, entre altres aspectes, incrementi notablement el seu import i possibiliti que, si l'estudiant així ho desitja, no hagi de compatibilitzar treball i estudi durant el curs acadèmic.

La qualitat de la universitat pública catalana és la millor garantia per al seu futur i per assegurar la importància del paper que la universitat i la recerca han de tenir en el desenvolupament del país, en el procés d'avenç cap a una societat en què el coneixement sigui, cada cop més, una de les bases principals de la seva economia i del progrés social.

La cohesió social que els i les socialistes defensem requereix una universitat pública d'alt nivell i a l'abast de tothom.

El canvi de model productiu que Catalunya necessita, com recull el recentment signat Pacte Nacional per a la Recerca i la Innovació (PNRI), no serà possible sense comptar amb una universitat i una recerca de qualitat.

Barcelona, 2 de desembre de 2008